

Blaasbalgen, longen, orgels en engelen

Kunstenaarscollectief Waterlanders

Tocht is de nieuwste productie van het Wageningse kunstenaarscollectief Waterlanders (bekend van o.a. Oerol), in samenwerking met componist Harry de Wit. Tocht is vanaf 3 maart te zien in de Doopsgezinde kerk aan de Arboretumlaan.

► Door Anneke Meijer
► Wageningen

Een blaasbalg met fluitjes ligt op de vloer van het atelier aan de Buurtseweg. Drie gedreven kunstenaars werken hier aan hun productie. Eric Langendoen gaat op de blaasbalg staan en geeft een kleine demonstratie. De lucht wordt gecompriëerd en er komt een puffend, fluitend geluid uit. Even verderop liggen de losse onderdelen nog zwijgend op de vloer. Het zijn mooi vormgegeven houten planken en een lange reep, zwart vijverrubber waaruit de blaasbalgen bestaan. Voor de productie van het 'blaasbalgen-pad' hebben Eric Langendoen, Erik Woltmeijer en Remco de Kluienaar de hulp in geroepen van een Wageningse meubelmaker, Watze Vroom. In het 'concert-avontuur' Tocht nemen de Waterlanders het publiek mee in hun fascinatie voor het ontstaan van schoonheid uit luchtstroom. De voorstelling vertelt een evolutieverhaal van windgeruis tot tonen, tot muziek. De noodzaak van ademtocht voor zanger en lucht worden voelbaar gemaakt

Remco de Kluienaar demonstreert een blaasbalg.

FOTO: JOHAN MULDER

in dit concert-avontuur van 60 minuten.

Met de term concert-avontuur geven de Waterlanders aan dat er meer aan de hand is dan in een concert. Het publiek loopt bij aanvang bijvoorbeeld over een pad van blaasbalgen, zodat je zelf kunt voelen en horen hoe lucht gecompriëerd wordt tot kleine gerichte luchtströmen. Daarna ervaar je als bezoeker in het trappenhuis hoe het is om in een enorme orgelpijp te lopen. In het meer traditionele, concert-gedeelte dat hierop volgt, is het instrumentarium aangevuld met een avontuurlijk, experimenteel

geheel van zelfgebouwde wind-instrumenten. De basis wordt gevormd door twee geschoolde operazangeressen en twee organisten op diverse kerkorgels. De muziek is gecomponeerd door Harry de Wit.

» Concert-avontuur in maart zesmaal te bewonderen in de kerk

Het orgelspel is onder andere van prijswinnende organist Jacob Lekkerkerker, het visueel spektakel van de Waterlanders en videokunstenaar Martijn Grootendorst. Dit beeldverhaal legt het ontstaan van het leven

parallel aan het ontstaan van muziek. Muziek en beeldverhaal eindigen in een hemelvaart, de blik gericht op de dakkapel van de kerk. Mis dit zinnenprikkelende spektakel niet!

Tocht is een voorstelling gebaseerd op de eerste twee speellocaties: Concertzaal Orgelpark in Amsterdam en de kerk van de Doopsgezinde gemeente in Wageningen. Komende voorstellingen zullen later in 2011 en 2012 in kerken en orgelconcertzalen spelen.

Op 3 (try-out), 4, 5, 10, 11 en 12 maart kun je dit concert-avontuur bijwonen in en rond de Doopsgezinde kerk aan de Arboretumlaan. Aanvang 20.30 uur, entree 15 euro. Reserveren via www.waterlanders.info.

De Stad Wageningen,
2 februari 2011

Kreunen in de kerk

Blaasbalgen, orgelpijpen, piepende longen en hemels engelenzang. Vreemde geluiden klinken door de kerk bij de voorstelling *Tocht* van kunstenaarscollectief de Waterlanders.

Het publiek leunt bij de Waterlanders zelden onbezorgd achterover om van een afstandje te zien wat komen gaat. Ook bij hun nieuwste project worden de bezoekers onderdeel van de voorstelling. Bij binnenkomst loop je over een pad van blaasbalgen waarmee de argeloze bezoeker zelf de eerste tonen van het concert produceert.

De Waterlanders zijn een Wageningse kunstenaarscollectief, vooral bekend van hun locatietheater en vaste gast op het Oerolfestival. En wanneer de Waterlanders een kerk binnen lopen waar een orgel staat, gebeurt er iets bijzonders met die kerk en dat orgel, en ontstaat de voorstelling *Tocht*.

Tocht is een ode aan de adem, het eerste wat een mens tot leven wekt en het laatste wat het lichaam verlaat. Een concert van geluid gemaakt door de longen van mensen

en de wind door orgelpijpen. Maar de adem gaat deze voorstelling ook door tal van experimentele en speciaal voor deze voorstelling in elkaar gezette instrumenten. Gemaakt van metalen buizen, plastic slangen, blaasbalgen van hout en vijfverplastic. Van het rijzen en dalen van de borstkas. Zolang er maar een kolom trillende lucht in zit, zegt Waterlander Eric Langendoen erover. Twee operazangeressen, een componist en een organist vullen de Waterlanders in deze voorstelling aan.

Er is een verhaal, over de evolutie, maar het zit in de muziek verstopt. Het begint met het geluid van de oersoep, het zwoegen van de longen wanneer het leven voor het eerst op aarde kruipt en het eindigt in hemels gezang. Het orgel wordt levend wezen, en de mens wordt instrument dat gespeeld wordt. Orgel en mens zijn van rol gewisseld. **3 JT**

3 (try-out), 4, 5 en 10, 11, 12 maart.
Doopsgezinde kerk Arboretumlaan.
Reserveren: www.waterlanders.info.

Snakken naar lucht in 'Tocht'

■ MUZIEKTHEATER

De weg naar de concertzaal is ongebruikelijk lang. Wie de voorstelling *Tocht* wil meebeleven, maakt eerst een wandeling over blaasbalgen en komt vervolgens terecht in een orgelpijp.

Eenmaal op je plek in de zaal klinkt er geborrel en gepuf. Gevolgd door gesuis en gefluit. De geluiden worden op theaterlijke wijze voortgebracht door de leden van theatergroep Waterlanders. Door bellen te blazen, onder water te praten of op elkaars borstkas te kloppen.

De voorstelling is letterlijk en figuurlijk een tocht door de evolutie van muziek. Met het kloppend hart van een orgel, de balg, als uitgangspunt wordt de noodzaak van lucht en adem voelbaar gemaakt. Projecties op de muren moeten dit ook nog zichtbaar maken, maar die beelden voegen minder toe. Liever kijk je naar hoe de groepsleden snakken naar lucht. Je eigen ademhaling gaat er zelfs van haperen.

Eerder vormden de beeldentuin van Museum Kröller-Müller en het eiland Terschelling tijdens het Oerol-festival het decor voor de ervaringsvoorstellingen van de Wageningse groep Waterlanders. Nu is een kerk de passende locatie voor hun beeld- en muziekverhaal.

Na het zien en horen van veel gezwoeg wordt het publiek gelukkig ook nog getraceerd op een echt mooi muzikaal stuk. De hemelse klanken van de twee operazangeressen Quirine Melssen en Lotte Bovi vormen een mooie finale. Een passend slotstuk van deze intrigerende 'trip door de longen van mens en orgel'.

Maaïke Staffhorst

★★★★☆

Voorstelling: 'Tocht' door Waterlanders; **concept en performers:** Remco de Kluizenaar, Erik Woltmeijer, Eric Langendoen; **compositie:** Harry de Wit; **organist:** Jacob Lekkerkerker; **video:** Martijn Grootendorst; **gezien:** Orgelpark, Amsterdam; **speellijst:** www.waterlanders.info

• Erik Woltmeijer blaast bellen 'Tocht', waarin wordt ingezoomd op de evolutie van muziek..

FOTO:
HENRY KRUL

De Telegraaf,
1-3-2011

Muzikale zoektocht gevuld met verrassingen

Kunstenaarscollectief Waterlanders gaat in zijn nieuwe voorstelling *Tocht* op zoek naar de werking van het lichaam en van blaasmuziek.

door **Albert Heller**

Natuurkunde, verrassing, techniek, muzikaliteit, creativiteit en bouwkunst. Alles heeft het Wageningse kunstenaarscollectief Waterlanders uit de kast gehaald voor zijn nieuwe voorstelling *Tocht*. *Tocht* is een adembenemende muzikale trip door de longen van mens en orgel. In februari ging het stuk in première in het Orgelpark in Amsterdam. Vanavond beleeft het stuk zijn première in Wageningen. Twee openingsavonden voor eenzelfde theaterproductie is voor de locatietheatremakers Waterlanders geen vreemd gegeven. Het muziekstuk van vanavond zal nadrukkelijk verschillen van de optredens in Amsterdam. „De locatie is voor ons altijd doorslaggevend. Sommige elementen passen wel hier in de doopsgezinde Kerk in Wageningen, die we niet in Amsterdam konden uitvoeren”, vertelt Remco de Kluizenaar van Waterlanders. „Zo heeft ook de akoestiek van de kerk een impact op de muziek die we ten gehore zullen brengen.” Muziek staat centraal in

Tocht. De voorstelling begint met het ontstaan van klanken. Luchtstromen worden geblazen door een kuip vol modder. Langzaam verdiepen de klanken zich en uiteindelijk uit het zich in een wonder van muzikaliteit. Uit de stemmen van de twee operazangeressen, maar ook uit de vele innovatieve muziekinstrumenten die Waterlanders heeft gecreëerd van slangen en buizen. De instrumenten hebben maar één ingrediënt nodig: tocht.

Het orgel heeft een belangrijke plaats in de voorstelling. De Kluizenaar: „Het is heel bizar hoe de mens deze machine bouwde om muziek te beleven. Voor de uitvinding van de telefonie was dit de ingewikkeldste machine die de mens heeft gemaakt. Dat fascineert ons.”

In het werk van Waterlanders komt bovenal de fascinatie voor het ongewone terug. „We willen mensen met andere ogen naar een plek laten kijken, zoals wij dat ook doen”, zegt Erick Langendoen. Dat is de kracht van Waterlanders. „We willen alles van de ruimte gebruiken. Normaliter nemen we toeschouwers altijd mee op een tocht door een locatie. In een kerk is dat minder mogelijk. Wel is het nu mogelijk het stuk heel intens te beleven, doordat het publiek dicht op de spelers zit.” Dat begint al bij de entree. Voorafgaand aan *Tocht* moeten de bezoekers over grote blaasbalgen om hun plek te bereiken. Zo wordt de toeschouwer direct meegenomen in de wereld van Waterlanders.

Locatietheater

- De Waterlanders spelen locatietheater. De locatie bepaalt voor een groot deel het stuk. Langendoen: „We zetten de zintuigen op scherp en proberen het publiek met dezelfde fascinatie naar zaken te kijken zoals wij dat doen.”
- De Waterlanders hopen *Tocht* in de

toekomst ook elders te kunnen spelen. Het is een van de weinige voorstellingen waarmee dat kan.

- *Tocht* is 4, 5, 10, 11 en 12 maart te zien in de Doopsgezinde kerk aan de Arboretumlaan in Wageningen, aanvang 20.30 uur.
- Meer informatie: waterlanders.info

Scène uit de voorstelling 'Tocht' van

Waterlanders in het Orgelpak in Amsterdam. Vanavond is het stuk te zien in Wageningen.

foto Henry Krul

Van gepuf naar geniale geluiden

Tocht van de Waterlanders

Woensdag 9 maart 2011 **De Stad Wageningen**

Tocht is een productie van het Wageningse kunstenaarscollectief Waterlanders in samenwerking met componist Harry de Wit. Tocht was donderdag, vrijdag en zaterdag te zien in de Doopsgezinde kerk.

► **Door Anneke Meijer**
▷ Wageningen

Een prachtige, heldere sterrenhemel. Waxine kaarsjes in glazen die de bezoekers een warm welkom in de kerk in geven. Een speciale, mysterieuze avond kan beginnen. Tocht is een 'concert-avontuur' van de Waterlanders en belooft het publiek mee te nemen in hun fascinatie voor het ontstaan van schoonheid uit luchtstroom.

Het is zover, de bezoekers mogen naar buiten. "Het tocht hier", merkt een bezoeker op.

Inderdaad de deur staat open, we zijn klaar voor onze tocht om Tocht zelf te gaan beleven. Blaasbalgen zwoegen en puffen onder de voetstappen van de bezoekers. Iedereen loopt over de blaasbalgen om zo in het kerkgebouw binnen te kunnen treden. Een bijzondere ervaring. Wat dan volgt is een schitterend

» Spektakel met kreunen en kabaal in de kerk

schouwspel van gebubbel en bijna verdrinkende mannen die steeds meer naar adem snakken. Het is voelbaar, ook het publiek krijgt het benauwd. De operazangeressen geven wat meer lucht met hun zangkunsten. Zij brengen weer leven in

de brouwerij. Opvallend zijn de zwart witte, sobere kleren van de artiesten. Wat ouderwets en stijf maar prima passend in deze omgeving. Indrukwekkend is ook de borstkas van een zangeres die wordt leeg gedrukt. Met klopjes en klapjes komt ook daar een intrigerend geluid uit.

De schaduwen van de zingende engelen (zangeressen) op de witte kerkwand aan het einde van deze voorstelling leiden tot trance-achtige taferelen en doen de blikken van alle bezoekers naar de hemel richten.

Dit spektakel met kreunen en kabaal in de kerk is nog te zien en te beleven op 10, 11 en 12 maart in de Doopsgezinde kerk aan de Arboretumlaan. Aanvang: 20.30 uur, entree 15 euro. Reserveren via www.waterlanders.info.